

NOPAs INNSPILL TIL KULTURMELDINGEN 7. februar 2019

NOPA, Norsk forening for komponister og tekstforfattere, ble stiftet i 1937. Våre medlemmer skriver musikk og sangtekster som er med på å gi landet vårt felleskap, identitet og solidaritet både lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Musikk er et språk som krysser hjertegrenser. NOPAs organisasjonsarbeid, sammen med medlemmenes verk, er med på å gjøre Norge til en kulturnasjon. Vi bidrar til å skape identitet som nasjon i en globalisert verden.

INNTEKTSFALL

Norsk filmkomponister, låtskrivere og artister gjør det utrolig bra i utlandet. Frode Fjellheims musikk er bærende i filmuniverset Frozen og Gaute Storås har komponert musikken til Elias. Hitlister toppes av navn som Sigrid, Caroline Ailin, Aurora og Stargate. Internasjonale selskaper viser stor interesse for norsk musikk, norsk talent og det norske markedet. De ønsker å overta musikkrettigheter. En fersk rapport fra BI viser at totale omsetningen i norsk musikkbransje økt med 50 % fra 2011 til 2017. Inntektene ligger nå på 7,6 milliarder kroner. Problemet er at de som lager musikken ikke får ta del i denne veksten. Tallene viser nemlig at selv om det totale musikkmarkedet i Norge har vokst de siste årene, har verdien av norsk musikk falt¹.

De internasjonale strømmetjenestene utfordrer norsk musikk. Algoritmer og annonsemarkedet styrer hvilken musikk du blir presentert for. Vi tror det er det er den viktigste årsaken til at norske lyttere hører mindre på norsk musikk og mer på utenlandsk musikk igjennom disse globale tjenestene. Tilgangen til musikk er større enn noensinne. Aldri har forbrukerne kunnet lytte til så mye *forskjellig* musikk, samtidig som andelen som lytter til *det samme* vokser.

ØK NORSKANDELEN

Musikk er en samfunnskraft og en bærebjelke i vår kulturarv. Det er også en eksportvare som sier noe om vår identitet. NOPA mener at verdien av norsk musikk og sangtekster må løftes frem i kulturmeldingen. Sangtekster ivaretar vårt språklige mangfold og spiller våre liv. Vi har tre forslag til hvordan dette bør gjøres.

1. Still krav til kringkasterne

Det må settes krav til de som har den redaksjonelle makten, og det får man en mulighet til om NRK-lisensen skal erstattes med en medieavgift som fordeles på flere aktører. NOPA foreslår å låse en viss prosentandel av denne avgiften til de som lager musikken. Vi har registrert at en stadig mindre andel av NRK-lisensen går til TONO – samtidig som NRK bruker mer og mer musikk. NOPA ønsker å øke verdien av musikk, og en god start ville være at statskanalen – og andre kanaler som blir omfattet av den nye ordningen – lar komponister og sangtekstforfattere få ta del i samme lønnsutvikling som samfunnet for øvrig.

Med DAB forsvant konsesjonskravene fra staten om at blant annet P4 og Radio Norge måtte spille minst 35 % norsk musikk. I dag er andelen av norsk musikk synkende. Radio er fortsatt en av de viktigste kildene til nordmenn for å oppdage ny musikk.² Det er derfor avgjørende for oss at de som har redaksjonelt ansvar, pålegges et samfunnsansvar og øker norskandelen.

Vi foreslår: 3 % av NRK-lisensen/medieavgiften går til vederlag for bruk av musikk på alle plattformer, og konsesjonskravet for DAB+ gjeninnføres.

¹ Eidsvold-Tøien, Irina m.fl. (2019): Hva nå - Digitaliseringens innvirkning på norsk musikkbransje. Centre for Creative Industries 2019. URL: <https://www.bi.no/om-bi/nyheter/2019/01/new-page/> s. 32

² Polaris Nordic – Digital Music in the Nordics: https://www.tono.no/nordmenn-oppdager-ny-musikk-oftest-pa-radio/?fbclid=IwAR1Kud0NNbYjatQ6PsQyOOQZddbnqNzq9aFt-r0IJ8KCO_b0JtuTJySk30k

2. Sørg for vederlag til opphavere

Flere av våre kolleger melder om manglende betalingsvilje hos konsertarrangører: «Melder du konserten inn til TONO, får du ikke spille her». BIs rapport peker på nettopp denne problemstillingen. Irina Eidsvold-Tøien, førsteamanuensis ved BI og leder for arbeidet, mener det mest oppsiktsvekkende funnet i forskningen er at heller ikke konsertmarkedet kommer rettighetshaverne eller utøvere til gode.

«Det trodde vi jo – at det hadde blitt en alternativ inntektskilde som kompenserte for at strømmeinntekter var så lave. Vår rapport visert imidlertid at konsertinntektene går ned med 6 % (for opphavere og utøvere), selv om omsetningen jf. Hjembrekke 2018 går opp med 10 %. Det vil altså si at økningen ikke deles med opphavere og utøvere for å si det litt brutalt,» sier Eidsvold-Tøien.

NOPAs medlemmer er selvstendig næringsdrivende, og vederlag for bruk av verk er en forutsetning for inntekten vår. TONO sørger for gode avtaler på vegne av opphaverne og lisensierer store volum på en enkel måte. Vi må verne om den kollektive forvaltningsmodellen. Det bør stilles krav til institusjoner som mottar statlig støtte på rapportering for del norsk musikk. Dersom vi ønsker et vitalt og mangfoldig norsk musikkliv, må vi føre en langsiktig kulturpolitikk. Politiske grep som føringer for tildeling, krav til rapportering og øremerking av midler koster ikke penger, men kan bidra til at norsk musikk kan beholde en sterk posisjon i fremtiden.

Vi foreslår: Alle konsertarrangører og institusjoner som mottar offentlig støtte må inkludere TONO-vederlag i budsjettene sine dersom de bruker musikk.

3. Øk bredden i strømmetjenestene

Strømming ble den viktigste inntektskilden for innspilt musikk i Norge fra 2013, globalt fra 2017. Der lokale platebutikker tidligere hadde innflytelse, har makten flyttet seg til noen få store globale tjenester, som Spotify og YouTube. Kan Spotify ses på som et gigantisk plateselskap? Eierne av digitale plattformer har makten til å styre brukerne i retning mot den musikken som tjenester mest. «[...] At det har betydning for fallende norskandel i forbrukernes lytterpreferanser er ikke en dristig hypotese»³. Det er ikke bare den synkende norskandelen som er problematisk; med strømmingen har pengene konsentrert seg rundt noen få opphavere.

Vi ser at strømming fører til en maktkonsentrasjon som hverken kommer opphaverne eller publikum til gode. Informanter i BIs forskning ber politikerne komme på banen her «[...] noen mener at offentlige myndigheter har vært og er unnfallende og passive når det gjelder å bruke politisk og demokratisk styring overfor disse globale aktørene, noe som direkte påvirker kulturlivets og kunstneres levekår»⁴. Her finnes det muligheter for å rette på den negative utviklingen. Vi kan se til moderniseringen av AVMS-direktivet, et europeisk direktiv som trådte i kraft i desember 2018. Når den nye loven trer i kraft vil alle audiovisuelle strømmetjenester (Netflix, Amazon) som opererer i EU tilby minst 30 prosent lokalprodusert innhold. Medlemsstater får også mulighet til å kreve at en andel innenfor disse 30 prosentene skal være innhold som stammer fra eget land.

Vi foreslår: Det bør utredes hvordan strømmetjenester for musikk kan tilgodese norske opphavere.

³ Eidsvold-Tøien, Irina m.fl. (2019): Hva nå - Digitaliseringens innvirkning på norsk musikkbransje. Centre for Creative Industries 2019. URL: <https://www.bi.no/om-bi/nyheter/2019/01/new-page/> s. 12

⁴ Eidsvold-Tøien, Irina m.fl. (2019): Hva nå - Digitaliseringens innvirkning på norsk musikkbransje. Centre for Creative Industries 2019. URL: <https://www.bi.no/om-bi/nyheter/2019/01/new-page/> s. 29